№ 149. Київ. Неділя, 29 іюня (12 липня), р. 1908. Ціна окремого № 4 коп. № 149.

РАДА

газета політична, економична і літературна

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

Рік третій.

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.
Телефон редакції 1458.
Телефон друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1908.

на 1 рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.20	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Рокові передплатники можуть виплачувати передплату частками, в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 февр. 2 карб. і на 1 марта 2 карб.

За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Авторі рукописів повинні подавати своє призвіще і адресу. Редакція може скорочувати і зміняти статі; більші статі, до друку негодящі, переховуються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок петіту попереду тексту або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Бібліотека Українського Наукового Товариства

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

Освобожденный отъ сбора съ доходовъ отъ денежныхъ капиталовъ

ТРЕТІЙ ВНУТРЕННІЙ ПЯТИПРОЦЕНТНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЗАЕМЪ 1908 ГОДА

Выпускается на основаніи Высочайшаго указа отъ 19 іюня 1908 года на нарицательный капиталъ

200,000,000 РУБ.

Облигаціи займа выпускаются достоинствомъ въ

СТО, ДВѢСТИ, ПЯТЬСОТЪ, ТЫСЯЧУ и въ ПЯТЬ ТЫСЯЧЪ РУБЛЕЙ

и приносятъ, начиная съ 1-го марта 1908 года, 5 процентовъ годовыхъ выплачиваемые два раза въ годъ: перваго марта и перваго сентября.

Уплата процентовъ навсегда освобождаетъ отъ сбора съ доходовъ отъ денежныхъ капиталовъ. Всѣ облигаціи сего займа будутъ погашены въ сорокъ пять лѣтъ посредствомъ ежегодныхъ тиражей, но ранѣе перваго марта 1917 года не будетъ приступлено къ досрочному погашенію ни посредствомъ усиленныхъ тиражей, ни путемъ конверсій или выкупа. Первый тиражъ согласно плану погашенія имѣетъ быть произведенъ въ ноябрѣ 1909 года. Оплата срочныхъ купоновъ и вышедшихъ въ тиражъ облигацій будетъ производиться въ Государственномъ банкѣ, его конторахъ, отдѣленіяхъ и въ казначействахъ.

Облигаціи, невышедшія въ тиражъ, будутъ приниматься въ залогъ по казеннымъ подрядамъ и поставкамъ, а равно въ обезпеченіе разсрочиваемаго платежа акциза и таможенныхъ пошлинъ по цѣнамъ, назначеннымъ министерствомъ финансовъ. Вышеуказанный заемъ реализуется при посредствѣ нижепоименованныхъ 10-ти частныхъ банковъ путемъ публичной подписки.

Подписка открывается съ 4-го іюля отъ 10-ти до 3-хъ часовъ дня въ Государственномъ банкѣ, его конторахъ, отдѣленіяхъ, а равно въ слѣдующихъ банкахъ и ихъ отдѣленіяхъ: Волжско-Камскомъ Коммерческомъ, С.-Петербургскомъ Международномъ Коммерческомъ, Русскомъ для внѣшней торговли, С.-Петербургскомъ Учетномъ и ссудномъ, Русско-Китайскомъ, Московскомъ Купеческомъ, Азовско-Донскомъ Коммерческомъ, Сѣверномъ, Русскомъ Торгово-Промышленномъ и Сибирскомъ Торговомъ.

Заявленія на подписку принимаются также и въ банкахъ: С.-Петербургскомъ Частномъ Коммерческомъ, Московскомъ Торговомъ, Московскомъ Учетномъ и въ банкирскихъ домахъ г. Вавельбергъ въ Варшавѣ и Петербургѣ и В. Юнкеръ и Компанія въ Петербургѣ и Москвѣ, Братьевъ Джамгаровыхъ въ Москвѣ.

Подписная цѣна назначается въ 95%-овъ нарицательной стоимости съ прибавленіемъ текущихъ процентовъ въ размѣрѣ пяти годовыхъ съ перваго марта 1908 года до дня уплаты. До изготовленія подлинныхъ облигацій будутъ выданы особыя временныя свидѣтельства, снабженныя купономъ на срокъ перваго сентября 1908 года и перваго марта 1909 года и штемпелемъ учрежденія, выдавшаго свидѣтельство. Впослѣдствіи эти свидѣтельства будутъ безплатно замѣнены подлинными облигаціями съ купонами, срокомъ I-го сентября 1909 года и послѣдующими. О времени и мѣстѣ обмѣна послѣдуетъ особая публикація. Пріемъ подписчиками причитающихся имъ облигацій можетъ быть произведенъ во всякое время частями или полностью, начиная съ двѣнадцатаго іюля 1908-го года. Во всякомъ случаѣ, подписчики имѣютъ принять не менѣе одной четверти причитающагося имъ нарицательнаго капитала двѣнадцатаго іюля 1908 года, одной четверти не позже перваго сентября 1908 года, одной четверти не позже пятнадцатаго октября 1908 года, одной четверти не позже перваго декабря 1908 года.

Подписчики, которымъ причтется по разверсткѣ облигацій на сумму до тысячи рублей, включительно, оплачиваютъ ихъ полностью двѣнадцатаго іюля 1908 года.

При подпискѣ долженъ быть представленъ залогъ въ размѣрѣ пяти процентовъ стоимости затребованныхъ облигацій, или наличными деньгами, или процентными бумагами, которыя принимающее подписку учрежденіе признаетъ достаточнымъ обезпеченіемъ.

Въ случаѣ если требованія превысятъ общую сумму займа, будетъ произведена разверстка.

3—251—2

Літній театр Купецького Саду.

Товариство Українських Артистів під орудою П. К. САКСАГАНСЬКОГО.

Сьогодня, 29-го іюня,

1) **„ПО РЕВИЗІІ“**, етюд у 1 д. Кропивницького.

2) **„Зімовий вечір“**, др. ет. у 2 д. Старицького. 3) **„Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка“**, ком. з співами і танцями у 1 д. Старицького. 4) **Вечерниці,** муз. Ніщенського. Бере участь вся труппа.

АНОНС: У понеділок, 30-го, **„Ой не ходи Грицю, та на вечерниці“**, драмат. оп. у 5 д. Старицького.

Початок о 9-ій годині вечора. м—193—52

Скрипки по 2 карб. 50 коп., 3 карб., 4 карб., 5 карб., 6 карб., 8 карб., 10 карб. і дорожчі.
Смички по 40 коп., 50 коп., 75 коп., 1 карб. і дорожчі.
Гитари по 3 карб. 50 коп., 4 карб. 50 коп., 5 карб., 6 карб., 7 карб. 50 коп., 10 карб. і дорожчі.
Балалайки від 1 карб. 25 коп. і дорожчі.
Кларнети та флейти по 4 карб., 4 карб. 50 к., 5 карб., 6 карб. 50 к. і дорожчі.
Гармонії російск., італійск. строю однаряд. від 1 карб., двохрядні від 10 карб., трьохрядні від. 25 карб. і дорожчі.
Всякі инші музичні струменти та все, що до них потрібно, можно набути в головному депо музичних струментів і нот

Г. І. ГИНДРЖИШЕК, у Київі, Хрещатик, № 58.

гд—9—57

Контора газети „РАДА“

просить шановних передплатників, яким в цьому місяці кінчається срок передплати, поспішити з відновленням її, щоб з першого іюля не було перепинки в одбіранню газети. р—257—4

Кінець сесії.

Думу, як що вірити телеграмам, вже розпущено на літній відпочинок. Прощаючись з депутатами мало не на 4 місяці, країна має повне право спитати, що доброго зроблено для неї за час думської праці й після чого власне депутати будуть спочивати. Має таке право й Україна.

Що ж зроблено за минулу сесію для Вкраїни? Перше, ніж відповісти на це запитання, треба на хвилину перенестися в ту обстановку, серед якої Думі довелося працювати. Справедливість вимагає признати, що ця обстановка не дуже прияла праці на народню користь. На перешкоді насамперед стало те, що уряд одразу завалив Думу цілою купою дрібних законопроектів, позбавлених найменшого загального значіння. Далі, над Думою ввесь час висів Дамоклів меч бюджету. Як сотні дрібних урядових законопроектів, так і бюджет забрали в Думи силу дорогого часу й енергії. Нарешті, Дума раз-у-раз мусіла боротись проти ворожого натиску „революціонерів зправа“, і це в значній мірі повинно було одбитися на цінности її праці.

Рахуючись в інтересах справедливости зо всіма наведеними трудностями, неможна одначе сказати, що обставини думської праці абсолютно не давали змоги хоч почасти задовольнити справедливі домагання вкраїнського народу. Дума має одне дуже важне право—право законодатного почину—й коли б це право було як-слід використоване, справоздання про думські засідання не являли б таку сумну картину. Опріч права почину, Дума мала ще бюджетове право—розуміється, постільки, поскільки в російськім бюджеті лишились статі, не закуті в панцир. Останнім правом Дума при бажанні могла б також скористуватись в народніх інтересах.

Тепер, після цих необхідних уваг, можна вже дати цілком об'єктивну відповідь на поставлене вище запитання. Відповідь—чи треба про це казати?—буде не дуже втішна. Наскільки відомо, правом почину Дума скористувалась у чисто вкраїнській справі один тільки раз. Це—законопроект 37 членів Думи про заведення вкраїнської мови по початкових школах України. Не кажучи вже про органичні хиби цього законопроекту, в свій час зазначені й докладно освітлені на сторінках української преси, значіння його зводиться—принаймні, для минулої сесії—до нуля тим, що його навіть не обмірковано в думській комісії.

Ось як використувала третя Дума одне з найголовніщих своїх прав для вкраїнського народу.

Бюджетове право Дума використувала для поліпшення становища Вкраїни ще в меншій мірі, ніж право почину. Про те, що на Вкраїні лежить непропорціонально великий податковий тягарь, навіть не було згадано. При обміркуванні росписів окремих міністерств, Росія розглядалася, як цілий організм з цілком однаковими умовами життя у всіх своїх частинах. Роспис міністерства юстіції не викликав з боку депутатів з України жадного слова про те, що теперішній суд не відповідає умовам життя 25 милійонів українського народу. Роспис міністерства хліборобства також затвержено без найменшого натяку про спеціяльні потреби вкраїнського селянства. Те саме треба сказати про роспис инших міністерств та департаментів. Навіть роспис міністерства народньої освіти не нагадав депутатам з України про їхні обовязки перед своїми виборцями. Правда, знайшлася одна душа, що спробувала „заступитись“ за права не своєї національности: то був кадет Родічев. Та не багато користи вийшло з цього заступництва для вкраїнського народу.

Не знаємо, чи солодко спочиватиметься депутатам з України після їх трудів великих, але не можемо їм не побажати, щоб підчас спочивку краще придивились вони до життя, чи не побачать вони там чогось такого, що викреше в них більше енергії і примусить на далі бути активнішими і поступовіщими.

Державна Дума.

(Засідання 27 іюня) *).

Засідання після перерви починається в 4 год. 32 хв.

Головою—Хомяков.

Ніселович (к.-д.) докладує законопроект про обрахунки видатків із додаткових земських податків в ліфляндській та естляндській губерніях.

Террас (поступ.) вносить пропозіцію

*) Початок див. вчор. число „Ради“—„Останні вісти“.

викинути додаток податків з селян і переложити цей податок на фабрики та заводи, які істнують в ліфляндській та естляндській губерніях.

Ніселович пристає до пропозиції Терраса.

Барон Шілінг (октябр.) висловлює думку, що більшість надбалтійських губерній не будуть проти пропозиції Терраса.

Балотіровкою пропозіцію принято. Законопроект так само принято.

Ніселович від імени фінансової комісії вносить таку формулу: „Визнаючи бажаним негайне заведення в ліфляндській та естляндській губерніях органів самоврядування, Дума переходить до чергових справ“.

Балотіровкою формулу принято.

Ніселович і Кірьянов (пр.) докладують законопроект про росписи земських податків в губерніях: архангельській, астраханській, віленській, гродненській, ковенській, курляндській, оренбурській і ставропольській, а також про росписи приватних повинностів з дворянських маєтків по губерніях: віленській, вітебській, волинській, гродненській, київській, ковенській, мінській, могильовській, оренбурзькій, подільській та ставропільській.

Виноградов (к.-д.) підтримує запропоновану финансовою комісією формулу, якою висловлюється побажання про негайне заведення земського самоврядування в зазначених губерніях.

Мефодієв (к.-д.) і Томілов (к.-д.) спиняються на росписові архангельської губ. і обстоюють за те, щоб було повернуто недобрані податки з казенних маєтків.

Товариш міністра Покровський, доводить, що на казні немає такого боргу.

Земський роспис, в сумі 630.863 карб. вирахований фінансовою комісією, принято.

В 6-ть годин об'явлено перерву до вечора.

Вечірнє засідання.

В вечірньому засіданні розглянуто силу дрібних справ.

Принято асігновку в 3.425.000 на Балтійський флот які гроші повинні взяти з тих, що лишаться після виконання роспису.

Тов. міністра фінансів Покровський пропонує цей видаток зазначити в роспису під окремим номером.

Пропозіцію Покровського одкинуто.

Наприкінці засідання читається лист голови британської групи міжпарламентської асоціяції з пропозіцією прибути на з'їзд асоціяції в Берлині, в сентябрі. В листі зазначено, що на попередньому з'їзді були члени першої Думи.

Кн. Волконський повідомляє, що делегати першої Думи їздили в Лондон не тільки обрані, але й ті, що бажали самі.

Гегечкорі і Марков 2 пропонують одсунути питання на завтра.

Пропозіцію принято.

Засідання закрито.

Державна Рада.

(Засідання 27 іюня).

Засідання починається в 1 год. 45 хвилин.

Головою—Акимов.

В ложі міністрів—міністри: фінансів, торгу і промисловости, народньої освіті, юстіції, доріг, помішник военного міністра і товариш морського міністра.

З початку засідання відбувається закрито і на йому обмірковуються законопроекти, внесені военним і морським міністрами.

Рерберг та Тімірязев докладують висновки фінансової комісії з приводу цих законопроектів. Комісія вважає можливим приняти ці законопроекти. Без дебатів Рада приймає три законопроекти, при чому останній повертає Думі, зважаючи на непорозуміння з приводу порядку асігновки.

—

В одкритій частині засідання Рада приймає і робить постанову повернути в Думу, зважаючи на непорозуміння законопроекти: про асігновку кредітів в 20.000.000 карб. на виплатку видатків казенних залізниць, 1.500.000 карб. на допомогу Обуховському заводов і коштів на виплатку видатків тюремного відомства за попередні роки.

Непорозуміння повстало з приводу способу асігновки коштів. Дума асігнувала по всих цих законопроектах в порядку поверх роспису, нарада пропонує занести їх в роспис.

Далі Рада приймає роспис прибутків на 1908 рік.

В довгій промові міністр фінансів застерігає законодатні інституції зазначати в роспису прибутків непевні прибутки, щоб роспис не мав дефіцітів. Бо дефіціт по виконанню роспису—річ дуже небезпечна.

Васильєв, зазначивши підупад російського сільського хазяйства і важкі сучасні умовини для нашої промисловости, вважає, що податковий тягар дуже великий для насеління. Необхідно збільшити продукційність народньої праці і реформувати сістему податків. Кінчає свою промову він побажанням негайної реорганізації державного контролю, який повинен бути незалежним.

В три години об'явлено перерву. Коли засідання починається знову, Вітте зазначає, що поки не буде роз'язано селянського питання, нашого бюджету неможна поставити на міцний ґрунт. Сучасний розгляд бюджета має більш „учебне значіння“. Наші фінанси тільки тоді зміцняться, коли буде поліпшено економичний добробут нашого селянства. Промовець запрошує Раду на майбутню сесію звернути на цей найголовніший бік своєї діяльности найбільшу увагу.

ПО РОСІЇ.

— **Ревізія гірничих округ.** Міністерство торговлі і промисловости послало члена гірничого комітета інженіра Косовського ревізувати донецькі гірничі округи, щоб вияснити ось що: 1) що зроблено проти вибухів у місцевих шахтах, які випускають рудничний ґаз; 2) в якій мірі гірниче управління виконало свої завдання, коли робило згадане в пункті першому, і 3) яка користь від побільшення штатів гірничої інспекції для безпечности гірничих робот і чи по правді поділено роботу між чиновниками гірничої інспекції. (Рѣчь).

— **Нафтове топливо для залізних доріг.** 19 іюня Височайше затвержено постанову ради міністрів про те, щоб міністерство торговлі і промисловости передавало міністерству доріг для казенних залізниць на топливо казенну частину нафти, яка поступає від орендаторів казенних нафтових участків в бакинському районі; кількість цієї нафти повинна що-року доходити до 8.000.000 пудів. (Слово).

— **Цікавий мандрівник.** В Москві, як пише „Слово“, пробув кілька днів один з побічних братів персідського шаха Мазур-Мірза-Шоас-Салтан. Йому 28 років; мандрує він вкупі з своїм маленьким сином, і з Москви попростував в Будапешт. Про розруйнування меджіліса він довідався, коли вже прибув до Баку. Він мандрує інкогніто.

— **До „залізного“ з'їзду.** 25 іюня в Москві скінчився так званий „залізний“ з'їзд, в якому брали участь представники од усіх земств. Сіндікат „Кровля“, між иншим, заявив, що він згоджується продавати земствам залізо за знижену ціну, але при тій умові, щоб земства від себе продавали залізо по ціні, яка стоїть на ринку. Пропозіція ця була відкинута. Питання про закупку заліза вирішено так. Земства, яким потрібно залізо на дах, входять між собою в спілку; кожне земство дає 10.000 карб. паїв. Повітові земства до тієї спілки не приймаються. Крім свого пая, кожне земство вносить аванс в розмірі 20 процентів що-річних заказів. Кожне земство має в спілці одного представника. На видатки по організації і удержуванню спілки земства платять по 1 копійці з пуда замовленого заліза. (Слово).

— **Переселення.** Масовий переїзд переселенців вже скінчився. З 1 января до 1 іюня було перевезено їх більш 400 тисяч. Тепер, як повідомляє „Гол. Москвы“, перевозяться тільки гуртки тих, що спізнились.

— **Ювилей товариства видавців.** 22 іюня російське товариство видавців святкувало в Петербурзі 25 років свого істнування. В житті цього товариства сталася велика зміна. Старе правління, яке майже нічого не зробило за весь час свого істнування, забалотіровано, і тепер уже кілька місяців заправляє справами товариства нове правління з широкими завданнями і енергійною діяльністю. За почесного голову зібрання було вибрано А. Деврієна (це один з фундаторів товариства). Фактичним же головою зібрання вибрали Ситіна, під проводом якого і відбулося засідання товариства. Засідання скінчилось гулянкою на окремому параході і товариським обідом. З старого правління ніхто не брав участи в святкуванні. (Б. В.).

— **Похорони депутата.** 25 іюня в Москві, в Донському манастирі поховали тіло помершого члена Державної Думи Петрово-Соловово. Крім рідні покійного, на кладовищі зібрались кн. П. Долгоруков, Шіпов, городський голова, декілька місцевих октябристів і инші особи. Депутації від Державної Думи не було. Було сказано кілька промов; на могилу покладено з 20 вінків од рідні, приватних особ та деяких громадських інституцій. (Слово).

— **Бучне зібрання ремісників.** 25 іюня в петербурзькій городській думі відбувалося засідання членів мішаної комісії, що має скласти обовязкові постанови що до нормального відпочинку і 220 уповномочених від ремесників-властників. На зібранні счинився страшенний скандал. Промовляв член мішаної комісії Мітрофанов (робітник); де-які ремесники-властники почали вигукувати: „Хто промовляє“? і спинили промовця. Мітрофанов роздратовано одповів: „Маю честь бути: представник петербурзького пролетаріята, який прийшов сюди обороняти робітників од гнобителів та од вас-експлоататорів.—хазяїв“. Неможна уявити собі, пише „Рѣчь“, який счинився власників ремісників з кулаками підступили до естради, де біля столу сиділи члени мішаної комісії. Мітрофанов повинен був вийти з-за столу, бо йому й справді загрожувала кулачна розправа. Треба було з півгодини перечасувати, поки втихомирилось зібрання. В кінці зібрання вибрано 16 членів комісії—представників ремесників-власників. (Рѣчь).

— **Цінна колекція.** Відомий знавець Єгипта, колекціонер Голіцинський пропонував урядові купити в його колекцію за 400.000 карб. Тямущі люде оцінюють тільки половину цієї колекції в 360.000 карб. Уряд, зважаючи на скрутне становище державного казначейства, одмовився купувати колекцію д. Голіцинського. Тепер він згоджується оддати свою колекцію за щорічну ренту в 24.000 карб. (Рѣчь).

— **Досліди в Амурській і Приморській областях.** Головне управління хліборобства асігнувало 30.000 карб. на дослідування Амурської і Приморської области, особливо в районі будучої Амурської залізниці: досліди пропонується робить, як пише „Слово“, з ціллю кращої колонізації цього краю.

— **Пояснення міністерства просвіти.** Міністерство просвіти, як повідомляє „Слово“, пояснило, що найменшим віком „для дорослих“ повинно вважати 17 років. Зважаючи на це учні середніх шкіл, яким ще нема 17 літ, не мають права ходить на курси „для дорослих“; забороняється це через ті самі „підстави, на яких заборонено учням ходити взагалі на публічні зібрання“.

— **На московських учительських курсах.** Московське „о—во воспитательниць и учительниць“, яке вже істнує десятки літ і під рукою Цариці Марії Федоровни, спорядило цього року в Москві педагогичні і загально-освітні курси для народніх учительок та вчителів. На курси прибуло зо всієї Росії до 700 учительок та учителів. Такі самі були впорядковані і в минулому році. 22 іюня курсисти зібралися на приватну нараду за якоюсь справою курсового життя. Поліція вже опісля довідалась про це і зробила труси в кватирях участників „недозволеннаго сборища“. Нелегального нічого не було знайдено, але до 50 душ арештовано і посажено в поліцейські участки; між арештованими найбільше учительки. За лекторами і курсистами в аудіторіях „доглядав“ пристав Строєв. (Рѣчь).

ПО УКРАЇНІ.

У Київі. 27 іюня в справах служби виїхали із Київа київський ген.-губернатор ген.-од-кавалерії В. А. Сухомлинов і губернатор гр. П. Н. Ігнатьєв.

Височайше помилування. В справі про октябрський погром 1905 року у Київі, як відомо, засуджено було 16 чоловіка: 11-ох—до тюрми на 8 місяців, а 5—до тюрми на 2 міс. Разом з тим суд постановив прохати Царя, щоб всім засудженим, опріче тільки Щегленка, Савельєва та Іванова,—кару було зменшено. Але Царь зовсім помилував засуджених; тільки Іванов та Лось ще одбувають кару за инші справи, за які покарані гірше, ніж за погром.

Вісти з суда. В київському военно-окружному суді 27 іюня за підпомогу в розбишацькому нападі на дім селянина приговорено Ярмолая Кузьмина до довічної каторги. Боронив підсудного пом. прис. адв. М. Л. Жуховицький.

„Італьянська“ забастовка виникла була в аптеці Д. В. Поляка, де служащі за те, що хазяїн не хотів гаразд упорядкувати їх літні одпуски, мовчки стали домагатись всіх зазначених в статуті струментів та заміни старих новими,—словом стали присікуватись, щоб як найточніше було виконувано аптекарський статут. Д-ій Поляк заявив був про цю забастовку поліції. Але поліція, вислухавши обидві сторони, рішила не встрявати в цю справу. Побачив це д. Поляк і таки мусів задовольнити всі домагання своїх служащих. Теперь служащі роблять як звичайно.

В справі переселення. На-весні сього року переселенське управління встановило план чергової одправки в Сібір тих переселенців, що замовили для себе землі через ходоків. 15 іюня вийшов строк останній такій одправці, а 25 іюня київський губернатор одібрав з Петербургу телеграфний наказ, що на далі знов дозволяється без перешкод видавати таріфні свідоцтва усім тим селянам, що замовили в Сібірі землі.

З Київщини. Грабунок серед дня. 25 іюня у с. Будайовці (Боярці), київського пов., селянин з сусіднього с. Капилиці, васильківського пов., підчас базарю вторгував за сало щось коло 30 карб. Це й підглядів місцевий 18-літній хлопчина Андрій Ткаченко, швець. І от, коли вже той селянин зовсім зібрався їхати додому, він впросивсь до його, щоб він ніби-то його кудись там підвіз. Селянин згодився. Але отак не встигли вони проїхати й 200 ступінів, як хлопець накинувсь на дядька: „давай гроші!“ Той щось там йому одказав і хлопець, не думаючи довго, узяв та кілька раз і шпирхнув його ножем у груди, а сам кинувся тікать. Це сталось на очах у місцевого батюшки та псаломщика і вони зразу ж допомогли покаліченому чоловікові. Життю його загрожує небезпека. Розбишаку ж недолітка таки упіймали і заарештували. У Будайовці він знаний, як злодюжка, бо вже не раз він сидів і по тюрмах. (Од власн. кор.).

З Волині. Прочане з Галичини. В августі місяці мають прибути на Вкраїну прочане з Галичини, що хотять побувати спершу в Почаївській лаврі, а потім і в Київі. Як повідомляє „Вол. Ж.“, 4 августа вони поїздом виїдуть із Львова на Радзівілов, а звідти вже пішки дійдуть до Почаїва, де одсвяткують Спаса, а на Пречисту перну будуть у Київі. Почаївський виділ „союза русскаго народа“ лагодиться стріти галичан-прочанів як „истинно-русскихъ“ братів.

З Поділля. Пожежа. Недавно в с. Тропові, могилівського пов., счинилась велика пожежа: згоріло обійстя пана Бранта, священика і 25 хат селянських. Зайнялося від того, що в одній хаті, де жили євреї, загорілась сажа. Підчас. пожежи був великий вітер і ціле море вогню кидав з хати на хату. (Од власн. кор.).

З Чернігівщини. Дощі на Чернігівщи-

Темна сила.

Оповідання.

VII.

Жене грізний бородатий велетень своїх диких коней. Жене він їх з холодної півночі на південь.

Сердитий він і строгий. Бьє їх немилосердно. Але гукає тепер уже не так голосно, та з притиском, зпідтишка... Зпідтишка підкрадеться й хльоскає своєю пугою. І коні ще більше починають боятись його. Після кожного удару вони ще шамніше стають навспиньки і стрибають одне через одного, утікаючи від його у простір степів.

Але він не відстає а ні на крок.

Він знов біля їх, і знов свистить і хльоскає їх пугою. І тяжко стогне під їх воздушними копитами степ, і неначе й земля хитається під їх вагою.

У сніговій куряві ворушиться якась комашка. Притоптана отим несвіцьким табуном, пручаючись в снігу, повзе вона не вість куди.

То їдуть Каленик і Петро.

Вони вже не їдуть, а їх везе по темному безкрайому степу, без шляху, без дороги, просто за вітром, маленька Каленикова коняка. Давно вже їй дано волю. Давно вже скинуто серед степу десь у заметі рельси, і тепер вона сама шукає по степу людського житла.

Та тільки даремно.

Нічого вона не чує, нічого не баче... Стане, постоїть... Поведе сюди й туди головою, послухає...

Нічого не чуть!..

Тільки свистить шалений вітер і голосно іржуть по степу дикі коні:

— І-і-го-го-го!..

Вони її кличуть за собою, невідомо куди.

І вона йде, йде, не думаючи про те, куди йде. Вона б бігла, бо за нею наступає щось страшне й непереможне... За нею женеться смерть...

Але у неї немає мочі. Вона ледве ступає по грузьких заметах, а сани зробились страшенно важкі й без рельсів.

Що там на їх таке важке?..

На санях лежать Каленик і Петро. Вони повкутувались у кожухи й свитки. Вуси й бороди їх пообмерзали і позапорошувались снігом. Лежать з заплющеними очима.

Але вони ще живі.

Ще недавно Каленик озивався до Петра... Ще недавно він будив його, щоб той не спав...

Довго вони бились, шукаючи шляху, з того часу, як кинулись з рельсами геть од будки, але не находили а ні одної примети. Тоді вони зрозуміли, що треба не здобич добувати, а рятувати життя.

Скинули ті закляті рельси...

Шукали знов дороги й не знайшли.

Спершу сварились, лаялись, винуватили один одного. Потім кожен потай од другого молився Богу, каявся в своїх гріхах і благав, щоб не загинути під завирюху. Після молитви вони повірили, що Бог допоможе їм, і почали утішати один одного...

Иноді їм здавалось, що вони знаходять приміти якоїсь дороги, або бачать димарі завода, або будку залізниці. Але то щоразу була мана. Каленик з відчаю й жалю навіть нишком плакав. Петро сидів мовчазний, мов одубілий.

Спершу вони правили конякою, а потім кинули: все однаково... І тепер коняка йшла сама.

Вони не чули ні рук, ні ніг. Непереможна сила склепляла їх очі і туманила голову. Вони знали, що як заснуть, то замерзнуть.

Але не було сили боротись з сном.

Чудові мелодії лунали в їх вушах. Такої музики вони ніколи не чули, бо почути її можна тільки замерзаючи.

Їм помалу робилось тепло й гарно і тільки, немов десь здалека, таємна турбота нашіптувала їм про небезпечність.

Потім і вона вгамувалась.

Вони чули тільки чудову музику, їх колисала невідома сила, і тіла їх обгортала давно жадана теплота і спокій.

Вони заснули.

А коняка йде та йде все далі. Вона намацує ногами ярки і обминає їх, бо там і її смерть і тих людей, що на санях. Иноді вона стає і сумно ірже:

— І-і-го-го!...

І кругом по степу тільки чути: „і-і-го-го!..“

То реве вітер.

Коняка йде далі. Пірнає у заметах, перебірається з саньми через якісь гірські шпилі і спускається в долину.

— Га-у-у!..—долітає відкілясь до неї знайомий звук і потонає в реві хуртовини.

Вона зупиняється. Слухає.

То виє собака. Десь близько повинно бути житло.

І справді, крізь мряку вимальовується постать вітряка.

— І-і-го-го-го!..—радісно ірже вона й рушає з місця.

VIII.

Марина, вирядивши чоловіка, не могла заспокоїтись. Серце її мов що чуло недобре. Прикрутила трохи лямпу, щоб згоряло менше карасину і лягла одягнена на піл.

Спать вона не могла.

„Навіщо вони поїхали?“—думала вона. —„На що їм ті рельси?“

І в її душі прокидалось каяття: чом вона раніш не спиняла Каленика, щоб він не робив крадіжок, не злодіював?..

Але вона й сама якась жадна і зла людина. Вона всім заздрить і нікого не боїться. Її завжди дратувало, що у других людей більші дістатки. Вона бажала б бути багатішою за всіх на хуторі, мати краще од усих убрання і хазяйство—на зло усим отим багатирям.

І вона ніколи не спиняла Каленика і навіть иноді підмовляла його на де-які вчинки.

Тепер її бере каяття. Але вона силкується приглушити його. Вона ще надіється, що Каленик скоро вернеться. Тут недалеко і станція і місто. Вони добре знають шлях...

Але ж як бьє віхола!.. Он як гуде і стогне—аж стугонить по горіщі. Здається, що й крізь стіни продимає... Аж лямпа блимає...

І Марина дивиться на огонь.

„Це вони тепер“—думає вона—„уже взяли рельси й під'їздять до міста. Сторожів на тій вулиці, де живе Соломон, немає. Та хоч і були б, то тепер позабивалися б так, що і з собаками їх не знайдеш“.

Марина уявляє собі ясно все.

Ось вони під'їздять до двору. Стукають тричі у крайню од воріт віконницю... Потім ще двічі. Так умовлено. Вона знає. Бо иноді й сама їздила з Каленником, поки той не придбав собі побратима, кума Петра.

Жид виходить.

— А хто там?—питає.

— Свої!

— Чого?

— Сіна привезли!

Це те ж так умовлено казати, щоб жид знав, що свої.

Жид одмикає ворота, вони в'їздять у двір і скидають рельси. Беруть у його гроші, пляшку горілки, шмат хліба і їдуть додому. Порожнем скоро доїдуть. Та й дорога відгіль просто на хутор примітна: все треба їхати по-над проваллям, а тоді трохи горою і знов балкою.

— Ех, коли б скоріше вже їхали!—зітхає Марина.

Прислухається: неначе щось ворітьми грюкнуло.

Ні, нічого знов не чуть.

Щось балакає крізь сон на печі дитина... Вона встає з полу, лізе на піч, прикриває свитиною двох своїх дітей—дівчинку й хлопчика, дивиться на їх і в її голові несподівано пробігає думка: а що, як ото лежать вже сироти?..

Серце її стискається болем і жалістю. Вона жене геть ту незвану думку, злазить з печі, іде до столу, підкручує гніт у лямпі й сідає на лаву.

Їй страшно. Серце її мов віщує яке лихо. Ось-ось уже б і час їм повернутись. Слухає, чи не зариплять ворота. Ні, не чуть, тільки коло причілка хати щось скиглить довго й жалібно... Немов плаче...

Марина хотіла б не чути того плачу. Вона іде знов до полу й лягає на його. Навіщо вигадувати всякі страхи, коли нічого того не буде!.. Ось скоро вернуться, увійдуть в хату і почнуть обтрусювати сніг.

Вона ясно уявляє собі, як вони роздягаються, як тане льод у їх на бороді та вусах і вода біжить на долівку.

А що, казала: „сидіть дома“... А цього тепер не хочеш?—жартує Каленик і трусе на долоні срібні гроші.

Вона одбірає їх у його, а він не дає, лається і нишком од кума дошкульно щипає її... Вона бьє його за те в спину і товкає до столу, а сама дає їм вечеряти.

Ще й досі, хоч у їх двойко дітей, а третє умерло, вони люблються з Каленником.

— Ех, коли б уже скоріше їхали!..—перебиває Марина свої думки.

Минає година, минає друга,—нічого не чуть. Марина уже й дрімала й прокидалась, виходила з хати до воріт—немає нікого. А завирюха крутить, аж страшно.

І Марина знов лягає на піл і думає. Думає про Каленика... Серце у неї щемить. Хотіла б вона нічого не думати, про все забути... Сон тяжить її вії, і вона непомітно засипає, иноді роскриваючи очі і дивлячись на лямпу.

І їй здається, неначе вона баче чиюсь хату. У тій хаті горить лампочка і незнайомі люде вештаються там. Вони схиляються над лавою і все водять руками по чомусь, а по чому саме—не видно. У руках у їх щось біле, чи крейда, чи сніг. Он воно й у відрі стоїть і з-під його тече вода...

Що ж вони роблять?—хоче дізнатись Марина.

Протискується межи людей і баче, що на лаві лежать людські ноги, босі, без чобіт. І білі-білі, мов воскові...

Чиї ж то ноги?—думає Марина і дивиться: де голова?

А голови немає... Так щось мов невеличка подушка лежить...

Люде труть руками ті ноги і від того в хаті стоїть грюкіт. Мов хто стукотить у вікна й двері.

Марина прокидається, зхоплюється з полу, дивиться на лаву... Там немає нічого. Тільки знов щось, уже справді, стукотить у вікно і вона чує голос:

ні йдуть мало не що-дня. Спершу вони багато підправили всяку рослину й хліба, а тепер вони уже роблять тільки шкоду. Гине у селян і остання надія на якийсь урожай сього року.

Українські книжки на селі. З с. П. борзенського пов., нам пишуть: Де-які селяне у нас згуртувались в товариство і заснували потребительську крамницю, а це велика конкуренція місцевому євреєві, що раніше ставив ціни на товар, які хотів. Торговля йде жваво. Але селяне дбають і про духовні інтереси. У наше село йде 3 примірники „Ради", 2 „Рідного Краю", 1 „Світової Зірниці" і один „Літературно-Наукового Вістника". Таке число часописів іде сюди перший рік. В попередні роки ні одного українського журналу чи газети сюди не йшло. Окрім газет та журналів—селяне склались і накупили книжок для читання. Є вже такі книжки: „Соняшний промінь", „На розпутті", „Під тихими вербами" Б. Гринченка, „В поті чола", „Бориславські оповідання" І. Франка, твори Марка Вовчка, „Історія України-Русі" М. Аркаса, де-кілька примірників „Кобзаря" та инші книжки.

З Полтавщини. Гімназія в г. Зінькові. В № 142 „Ради" подано було звістку, що зіньковське повітове земське зібрання зробило постанову клопотатись, щоб в г. Зінькові було одкрито хлопячу прогімназію. Навсправжки ж зроблено постанову клопотатись про одкриття 8-класової гімназії. Під цю гімназію одійде будинок, де тепер міститься управа. На пристосування його та прибудову другого поверху визначено 12 тис. карб. Перші три класи гімназії мають буть відкриті з осени 1909 року.

(Од власн. кор.).

З Херсонщини. Озброєний напад. Не щодавно в Миколаїві зроблено було озброєний напад на лазні А. М. Лазарева. Коло 10 год. увечері, коли купальщиків уже не було, до каси при лазні підійшло 5 грабіжників і один з їх вистрілив у груди Лазареву. Куля застряла йому в грудях і він, обливаючись кровію, з криком упав. На ґвалт вискочили служники, але грабіжники уже, забравши з каси 40 карб. грошей, кинулись тікати. Служники погнались за ними. Ті почали одстрілюватись і таки зникли. На д. Лазарева це вже удруге сього року зроблено напад. Першого разу напали на його злочинці коло городської думи, але тоді він тільки перелякався.

(Од власн. кор.).

З Галичини.

До пожежі на нафтових вишках в Бориславі. За „Т. Аг." у нас повідомлялось, що 22 сього іюня в Бориславі на нафтових вишках од грому счинилась страшенна пожежа. Горить джерело „Oil City". „Kur. Lw". од 25 (8) іюня повідомляє, що до того часу пожежа все не спинялась через недбальство гірничої управи в Дрогобичі. Вся людність гостро судить це недбальство. Напр., коли тільки почалася пожежа, то аж через 3 год. вже переголя приїхав представник управи, а начальник гірничої управи д. Мідович не згодився, щоб зразу було тимчасове заведено гурт з робітників, який би виробив план порятунку. Представник міністерства промисловости п. Гомак втручається в справу боротьби з пожежою, але так безглуздо, що всі місцеві знавці не знають, що діяти. Староста копалень д. Ноель приїхав на пожежу з панями і дітьми, як на цікаве видовище, і перш над усе звелів жандармам очистити місце, де б стали пані і діти. Коли вітер був повернув на північ, то можна було копати рови, насипати загати і т. и., але жандарми не дозволили і тому нічого не зроблено протягом 10 годин. А пожежа дійшла надзвичайної сили. З нафтових джерел вихоплюється огняна ропа і не допускає щось робити. Власти збились з пантелику, і сами нічого не роблять та не дають і місцевим знавцям організувати боротьбу з огнем. Вже 5 день пройшло, а море огню не втихомирилось і, як каже „Kurjer Lwowski", промисловці і робітники пригнічені неможливістю робити. Шкода від пожежі дуже велика.

Економичне життя України.

— Запродаж нового хліба. Подекуди на Вкраїні уже зроблено кілька значних запродаж нового хліба. На ст. „Печанівка" фірма наслідників Ф. А. Терещенка запродала 20,000 пуд. *проса*—по 70 коп.; в районі фастівської колії півд.-захід. залізн. пани Роговські запродали так саме 20,000 пуд. *проса*—по 57 коп.; на ст. „Таганча" фірма насл. Ф. А. Терещенка запродала урожай *гірчиці* по 1 карб. 72 коп. за пуд.; контора Ханенка на ст. „Мощене", Бершадо-Устьїнськ. залізн., запродала *сачевицю*—по 1 карб. 52 коп.; з привітовського маєтку спадк. Ф. А. Терещенка запродано урожай *озимої* й *ярої пшениці* сього року—50,000 пуд. по 1 карб. 30 коп. в економіях, забіраючи од молотилки; з каровинецького маєтку спадк. Ф. А. Терещенка запродано 50,000 *озимої* й *ярої пшениці*—по 1 карб. 30 коп. з приставкою по молотьбі на ст. „Михайленки" або „Демчин", півд. захід. залізн.; з мартинівського маєтку спадк. Ф. А. Терещенка запродано 20,000 пуд. *проса*—по 70 коп. в економії, забіраючи од молотилки; за приставку до станції —2 коп.

— Ціна на робочі руки в Полтавщині, зважаючи на малий врожай сього року трави, значно зменшились, хоча на далекі заробітки пішло мало не вдвоє більше, ніж торік. Середня поденна плата косареві на хазяйських харчах—60—90 коп., на своїх—1 карб.—1 карб. 30 коп.; торік платили не менш як по 1 карб. 50 коп.—2 карб. на хазяйських харчах.

— Потреби херсонського порта. Херсонський біржевий комітет обернувся до міністерства торгу і промисловости з запискою, в якій зазначає, що найголовніші дефекти херсонського порта в тому, що: 1) він не має льодокола; 2) не звязаний з загально-державною сіткою залізниць; 3) Не має потрібного оборудовання. Зважаючи на те, що з асігнованих 4,000,000 карб. на збудування канала, що підходить до херсонського порту, витрачено тільки 2,000,000 карб., при чому канал вже скінчено, біржевий комітет прохає використати лишок цієї суми на зазначені дефекти порта. Це тим більш важно, що, як вирахував біржевий комітет, через херсонський порт що-року проходить біля 100,000,000 пудів грузів.

— Зразкові хуторські участки на Вкраїні. В південно-західному краї є думка заснувати при сільсько-господарських школах і віддати їх в аренду селянам зразкові хуторські участки і таким способом заохотити селян, щоб вони переходили на хутірське хазяйство.

— Акціонерна хроніка. Товариство красноселковської цукроварні (с. Красноселка, гайсинського пов. (на Поділлі) за р. 1906—7 мало прибутку—207.004 карб., дівіденту 28 проц. Т—во Іванковської цукроварні (с. Іванково, житомирського пов. на Волині) за 1907 рік мало: прибутків 1.487.965 карб. зиску—35.609 карб., дівідент—6 проц. Т—во Вишеольчедаєвської цукроварні (с. Вишеольчедаївка, могильовськ. пов. на Поділлі) за 1906—7 рік мало: прибутків 1.912.164 карб., зиску—195.735 карб., дівідент—20 проц. Т—во шпановської цукроварні (с. Шпанівка, ровенськ. пов. на Волині) за рік 1906—7 мало прибутків—767.437 карб., зиску—65,146 карб., дівідент—10 проц. Бельгійське т—во одеського стеаринового заводу за 1906—7 рік мало збитків—170.677 карб. Харківське т—во гончарних виробів бар. Беренгейма за 1907 рік мало прибутків 120.063 карб., дівідент—6 проц.

— Немає роботи. До останнього часу в Полтаві ще працював в одну зміну, хоч з великими перепинами, вальцевий млин А. Смолянова. Але цими днями через те, що ніякого підвозу пшениці зараз нема, і він уже став. Частину служащих в конторі рощитано й виплачено їм жалування за 2 тижні вперед.

— Кооперативний рух. Селяне Старо-Петровської волости, київського пов., організують спілку огородників. Як повідомляє „Dz. K.", ініціятори проекту мають на думці прохати департамент хліборобства, щоб їм було прислано якогось фаховця-огородника, який одночасно узяв би і посаду секретаря цієї спілки. Одним з головніших своїх завдаввів спілка ставить організацію раціональної боротьби з шкідниками на огороді.

— Спаське сільсько-господарське т—во (на Чернігівщині) має всього 83 члени, хоча одкрилось воно на початку минулого 1907 року при 20 членах. Т—во має свій склад хліборобського знаряддя, зерна та дрібних сільсько господарських річей. Єсть шеретовальний пункт з сортіровкою Вараксіна та трієром Маро, злучний пункт з бугаєм та заводськими жеребцями. Єсть при т—ві і бібліотека, куди виписуються місцеві журнали. В своєму ж районі це т—во організувало і кредітове т—во.

— Українці галичане та буковинці заснували у Відні (Австрія) торговельно-промислове т—во „Титан". Т—во це має на меті посередничати між Галичиною, Буковиною та Вкраїною і Західною Европою та достарчувати українським покупцям доброго, солідного й дешевого товару по ціні як найдешевше.

ОСТАННІ ВІСТИ.

(По телеграфу та з газет).

Державна Дума.

ПЕТЕРБУРГ, 28. Засідання починається в 1 ч. 23 хв. Головою Хомяков. В ложі міністрів—міністри: фінансів і доріг. По докладу редакційної комісії приймаються і передаються в Державну Раду три останніх ухвалених Думою законопроекти. Постійного докладчика редакційної комісії професора Вязігіна по скінченню редакційних докладів Дума вітає гучними оплесками. Шешмінцев докладує законопроект про заведення срочного параходного зношення по ріках Амурського басейна, починаючи з 1909 р. Чілікін говорить про необхідність поліпшення параходства по ріках Амурського басейна з метою захистити інтереси пасажирів третього класу. Докладчик Шешмінцев підтримує виводи фінансової комісії. Міністр доріг приєднується до виводів фінансової комісії.

Чілікін пропонує формулу про заведення конкурса на утримування срочного параходства по Амурському басейну в г. Благовіщенську, а не в Петербурзі, щоб місцеве населення взяло участь в конкурсі. Балотіровкою приймається формула Чілікіна. Законопроект принято. Поправок Чілікіна не принято. Предсідатель доводить до відомости Думи, що сесія Думи має скоро скінчитись і не буде можливости з'організуватись, щоб вибрати депутатів на берлінський з'їзд міжпарламентського союза і через те прохає особ, що мають охоту туди поїхати, сказати свої призвіща канцелярії Думи, щоб сповістить про їх лорда Уерден.

В 2 ч. 35 хв. об'явлено перерву.

Засідання починається знову в 3 год. 5 хв. Після докладу редакційної комісії приймається законопроект про установлення строчного руху по річках Амурського басейну, а потім Алексєєнко робе внесок про ствердження де-яких одмін в державному росписові. Відміни приймаються. Алексєєнко робе доклад про державний роспис прибутків і видатків. Видатків Дума начислила 2,732,206,501 карб. Прибутки зрівняно на ту-ж суму, при чім на дефіціт зложено 169,279,803 карб. (довгі оплески). Балотировкою законопроект роспису принято (довгі оплески на всіх лавах). Алексєєнко каже, що бюджетна комісія, зробивши своє діло, розгуртувалась. Дума постановляє, щоб нова бюджетна комісія зібралась 15-го сентября цього року.

Міністр фінансів передає предсідателеві Думи бювар з папером. Предсідатель: „Дозвольте оголосити біжучі справи". Товариш предсідателя кн. Волконський читає Височайший указ (Всі члени Думи встають; соц.-дем. в залі нема):

„На підставі ст. 99 основних Державних законів велимо роботу Державної Думи перепенить 28-го іюня, призначивши її початок 15-го октября цього 1908 року. Правительствующий сенат попильнує, щоб виконати це розпоряження". Николай. Голосне „ура".

В 3 ч. 30 хв. предсідатель об'являє засідання Думи закритим.

Відгуки парламентського життя.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Нова бюджетна комісія одноголосно вибрала головою Алексєєнка (окт., єкатер. губ.), товаришами Анрепа і Іванова. Постановлено скликати комісію 15 сентября. На підкомісії не ділиться.

Соц.-дем. внесли в Думу таке запитання: „Чи відомо прем'єрові, що до Сохвії Овчарек, арештованої за замах на Скалона, в кріпость, де вона сидить тепер, під видом адвоката Патека, введено було агента охранного виділа. Агент гомонів з Овчарек наче-б-то як її оборонець і винудив дізнання. Підчас розмови агента з Овчарековою за перегородкою сховані були і підслухували ротмистр Успенський і агент Климов. Про цей випадок трохи згадано і в акті обвинувачення. Чи думає прем'єр зробити проти цього якісь заходи і захистити тайну розмови підсудних з оборонцями, а тако-ж і покарати винуватих в цьому зловжитку, який порушає права підсудного і оборонця, забезпечені законом".

В „Рус. Зн." надруковано телеграму до Царя від товариства татарів і церковних попечителів г. Казані, які заявляють, що третя Дума „не християнська і не руська Дума. Звели, Царю, розігнати богохульників і зрадників".

— Священики і селяне-депутати гуртуються в поступову групу.

Діяльність уряду та адміністрації.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Синод знову повторив, що священикам і иншим особам духовного стану забороняється вступати до університетів і инших вищих шкіл.

— Накладено арешт на книгу Гарденина „Памяти Н. К. Михайловскаго".

— Лазаревський інститут клопоче про одкриття спеціяльних курсів для офицерів.

— Височайше дозволено закрити інспекцію у варшавському університеті і зробити вибори проректора і його помішників.

— Міністерство об'явило антрепреньорам, що дозвіл на тимчасове прожиття в Петербурзі буде даватись в особливих випадках і що попередні контракти не братимуться до уваги.

— Жіночі політехничні курси клопочуть, щоб давано було титул інженера і право порядкування роботами тим, що кончили курси.

— Назначено особливу комісію для слідства про обвал на Шпалерній вул.

— Воєнне міністерство не дозволило, (на прохання лодзинського биржового комітету) євреям-комівояжерам їздити в Донщину.

Судові справи.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Сьогодні мировий суддя розглядає справу Попова, співробітника „Руси", якого позиває Мілюков за насильство і образу. Мілюкова підтримує адвокат Грузенберґ, Попова—3 адвокати (2 з Москви). Допитуються свідки. Справа сьогодні не скінчилась. В суботу свідків допитають.

Кузнецова, що зробив замах на Крашенінникова, віддано під воєнний суд.

Папірова фабрика Пализенна об'явлена банктротною. Між кредиторами один державний банк має претензію на 2 милійона карб.

Судовий слідчий допитував Герарда в справі про наклеп в „Нов. Врем.". Герард показував про своє правування у Фінляндії і спростовує обвинувачення проти його в думських дебатах.

ОДЕСА, 27. Воєнний суд розглянув справу одставного штабс-капитана Глинського, і селян: Нікітіна, Ткаченка, Крисенка і Толкачова, яких обвинувачували за підготовку збройного повстання в севастопольському гарнизоні; для цього вони зібрались в окопах і хотіли вистрілами з гарматів дати гасло до повстання, але були арештовані; підчас арешту салдати брестського полку поранили підполковника Політьєва і капитана Новикова. Присужено: Глинського і Нікітіна до смертної кари, Ткаченка, Басова, Аксенова і Ликаса до безсрочної каторги. Инших виправдано.

Той-же суд присудив до смертної кари Ольшанського за розбишацький напад в Миколаїві; Пастуха і Краснюка, за вбивство єврейської сім'ї в ананіївському повіті.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Адмирал Ебергард позиває до суду Меньшикова за наклеп.

ЛОДЗЬ, 27. Виїздна сесія варшавського воєнного суду розглянула справу 8 чоловіків, що зробили кілька розбійних грабіжів у Лодзі, і присудила 7 душ до кари на смерть, а одного до каторги.

Арешт.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Арештовано винуватця покраж в бібліотеці зімнього палацу, помішника завідуючого Лемана, який

— Пусті-іть у ха-ату!..

Серце у неї забилось з переляку і враз захололо.

— Хто т-а-м?

М. Чернявський.

(Кінець буде).

З українських журналів.

„Літературно Науковий Вістник" книжка V за май та книжка VI за червень 1908 року.

(Кінець).

Брак місця не дозволяє нам переглянути зміст останніх двох книжок „Л.-Н.-Вістника" з такою докладністю, на яку заслугують надруковані в них писання. Поневолі ми мусимо на цей раз обминути влучні літературні характеристики „сучасного українського письменства в його типових представниках", зроблені Ол. С. Грушевським. Зазначимо тільки, що в останніх двох книгах „Вістника" Ол. С. Грушевський присвячує свою працю галицьким письменникам (Осип Маковей, Ольга Кобилянська, Денис Лукіянович, Лесь Мартович, Антін Крушельницький, Михайло Яцків, Богдан Лепкий).

В двох-трьох словах повинні ми згадати й про уміщені тут твори д-ра Ів. Франка. Окрім коротенького оповідання „Син Остапа" та невеличкої статі „Нововіднайдений уривок євангелія"—що представляє собою не малий інтерес, в останніх двох книжках „Л.-Н.-В." маємо ще й поетичні твори Франка: віршований переклад пісень Сапфони (V кн.), власний вірш „Хоч забудеш ти за мене"... та переклад цікавих староісляндських новел (VI кн.). Писання Франка, що надруковані в VI кн., як довідуємось з слів проф. М. С. Грушевського, писані уже підчас недуга письменника в Ліпеку.

З статей инших авторів вважаємо потрібним трохи довше зупинитися на „Аграрних перспективах" д. А. Яковлева (V кн.) та на закордонному огляді д. Панейко (VI кн.).

Розглянувши земельну політику російського уряду, д. Яковлев констатує дуже сумні її наслідки. Селянський банк (призначений ніби то для допомоги селянам), користуючись своїм становищем, подав запомогу власникам і почав встановляти ще вищі ціни на землю і в сім же напрямку працювали й „землеустроїтельні комісії". Банк піднімав ціни в таких місцевостях, де аграрні розрухи зменшувалися, і навпаки. Очевидно своєю діяльністю він старався паралізувати вплив аграрного руху. „Головним прінціпом наділення селян землею з банківського фонду було поставлено—„ни одной десятины общественникамъ, а отрубами и отрубами", тоб б—повне нехтування місцевими, виробленими життями формами землеволодіння, утворення нового стану селян—дрібних земельних власників і розселення їх по хуторах і відрубах". „Метою офіціяльної аграрної програми є утворення дрібної селянської буржуазії". Під впливом агітаційної діяльности „землеустроїтельних" комісій та земських начальників, в селі починається розщіплювання одностайного попереду селянства; починаються виділятися селянські земельні аристократи, дрібна земельна буржуазія, з своїми власними ідеалами, більш менш ворожими і протилежними інтересам решти громадянства, яка поки що міцно тримається давніх звичаїв. На ґрунті протилежности інтересів обох категорій селян зростає ворожнеча і боротьба. Але не трудно собі уявити, як далі, з протягом часу, новий клас дрібноземельної буржуазії буде міцніти, вбіратися в силу під опікою правительства, як діференція селянських елементів буде іти далі й далі і як, зрештою, сучасне село поділиться на два класи—земельну буржуазію і безземельний пролетаріат. Тоді, каже д. Яковлев, закінчиться урядова аграрна програма, бо вона досягне своєї мети. Питання тільки в тім, чи здійсняться надії, які покладає правительство на цей клас?—закінчує д. Яковлев свою статю таким запитанням, і нам здається, що відповідь на нього життя дасть цілком негативну.

Чергові огляди й статі д. Панейка у „Л. Н. В." читаються залюбки. З приводу двадцяти пяти літніх роковни смерти Карла Маркса Панейко говорить як про значіння самого К. Маркса, так і про його учеників. І прихильники, і противники Маркса сходяться в одному пункті—в признаванню його могучого впливу на хід політичного життя. Над цим ніхто вже не спорить: це історичний факт. Навіть догматичні противники Маркса пишуть про нього таке: Значіння Маркса для науки можна порівняти з значінням Дарвіна в природних науках... Історична вага великих мислителів виявляється саме в тім, що вони зуміли на довгі часи поставити питання якслід. Дати добру відповідь може иноді й людина з невеликими здібностями, навіть дилетант може иноді щось путнє дати. Але поставити питання як слід—це здужають тільки великани духа — каже Зомбарт. Гостро критикує д. Панейко тих не рідких тепер соц.-демократичних агітаторів та публіцистів, що не розуміючи добре самого Маркса, тільки перекручують його науку. Видатніщі соц.-демократичні письменники німецькі та польські не раз скаржилися на те, що для великої части пропагаторів марксізму нужденні окрушини Марксового стола сталися цілим умовим багажем; Марксові афоризми заступають в них місце основности і наукової солідности, похапцем наловлені Марксові терміни і Schlagwort'и увільняють їх од усякої глибшої праці. Виробився особливий словарь і тон марксістівської публіцистики й агітації, розбуяло все те, проти чого борються видатніщі соціалисти, нарікаючи на „плиткість" теперішнього партійного руху.

З приводу політики Австрії на Балканському півострові д. Панейко малює такі перспективи, од яких повинно стиснутися болем серце кожного народолюбця. Нова залізниця, яку Австрія намагається провести на Балканському півострові в країні безупинної боротьби між сербами, болгарами, руминами, волохами, альбанцями, коштуватиме, на думку автора, австрійським народам „стільки крові і трудів, що навіть і предвидіти не сила".

Неможна без жаху читати спомини д-ра Юркевича про „холєру 1892 року в Київщині". Наведемо хоч би такий випадок з практики автора цих споминів:

„Умер в м. Ходоркові (сквир. пов.) від холєри на улиці бездомний бродяжка. Не було „пріемнаго покоя" і сельський фершал, пьяничка, по приказу пристава, забрав його й помістив у комірчині при містечковому єврейському шпиталі. Я поїхав до шпиталя, щоб оглядіти труп. Ввійшов я у темновату комірчину, яку відчинив мені фершал, і жах незвичайний і невимовний огорнув мене. Ось що я побачив. Труп майже голий, ще без домовини, лежав на ослоні, весь пересипаний білим вапном. Вапно було на ногах і в складках брудної аж чорної сорочки, і в бороді, і на повіках заплющених очей. Раптом, неначе чуть здрігнулась голова того, що лічив я трупом, затремтіла права повіка і око ледве трохи на хвилину відкрилось, а між повіками, на самому оці, забіліло грудочками гостре, ядовите вапно. Мені страшно стало. Я кинувся до тіла, ухопив за руку, приклався до грудей. Серце раз чи двічі стрепенулось. Ще хвилина—й при мені чоловік вже дійсно вмер, а око з грудочками білого, пекучого вапна між повіками так і зосталась трохи відкритим. Фершал стояв з поширеними очима і, як непритомний, дивився на мене. Тягнулось це все хвилину, але хвилини цієї я й до смерти не забуду.

Сталося це все певне дуже просто.—Завжде полупьяний фершал ухопив, мабуть, по приказу пристава бідного бродяжку й, щоб швидче покінчити неприємний сей обовязок, не придивляючись добре, як тільки хорий стих, зараз і витащив його в комірчину, а там ще теплого й з об'явами життя присипав „для дезінфекції" вапном. Все це зробив фершал з пьяна і на швидко і, зачинивши тіло на замок, сам, певно, скоріше утік. Ніколи я б в цьому тому не повірив, як би сам на власні очи не бачив. І зрозумілі тоді для мене стали всі ці страхи, з якими люде ставились до лікарів, і безпідставна ця як здавалось боязнь лікарень і холєрних бараків. Ясно зрозумів я теж, що страшні розказні, що розповсюджувались в темній масі, мали свою основу в дійсній некоректности людей, які були настановлені ратувати й допомогати народові. Звідсиль, значить, і всі безглузді легенди і про отруту, що роздають лікарі, якою затруюють воду, і про вапно, котрим по лікарнях пересипають ще живих людей!

Взагалі на основі довголітньої лікарської практики і праці серед селянства і простого люду по всяких закутках нашої держави, автор непохитно й твердо присвідчився, що всі непорядки, погроми і навіть вбивства, яких скрізь так багато було особливо підчас холєри, головним чином викликались самими-ж бюрократичними верствами, чиновниками усяких фасонів і найменувань, які нехтували народ, думали тільки про свої вигоди, не хотіли вкласти душі у діло боротьби з страшним лихом, людських відносин до нещасного люду і поміч свою несли не часто й не щиро. Де тільки підчас лихоліття працювали люде чесні і безкористні, що розуміли свої взяті обовязки і роботу свою робили з любовью й від щирого серця, там ніколи не було розрухів, народ слухав лікарів, лягав у холєрні больниці і спокійно навіть там умірав".

У нас не зостається місця для того, щоб хоч по декілька слів сказати про кожний твір красного письменства, надрукований в останніх двох книжках „Л.Н.В.". А серед писанів цього рода попадаються там такі гарні, як оповідання: „Розмова" Л. Українки, „Тоді, як акації цвіли" Л. Пахаревського, „Як Петереса радився з спеціалістами—Сігурда (переклад); вірші—велика поема „Князь Сарматії" М. Чернявського, дрібниці поезії — Алчевської, Будяка, Капельгородського, Мазюкевича та инш.

Коли ми до цього згадаємо ще про щомісяшні огляди дд. Лозинського та Матушевського, критично-літературні нариси Шерстюка, Цеглинського, обширний і добре поставлений відділ бібліографії—то перед нами ясно встане відрадна картина багацтва, ріжноманітности і високої вартости того матеріялу, що дає українському читачеві наш єдиний всеукраїнський щомісяшний літературно-науковий орган.

А. Б.

крав монети кільки літ. Сума викраденого —50.000 карб.

Вбивство.

ТИФЛІС, 27. В поїзді, що йшов з Боржому на Бакуріяни, вбито інженера Ставракова. Вбивця втік з поїзда.

До риковської катастрофи

ХАРЬКІВ, 27. Рада з'їзду гірнопромисловців призначила 8000 карб. на підмогу сім'ям померших.

За кордоном.

КОСТЯНТИНОПОЛЬ, 27. Генерала Шемзі-пашу вбили 3 офицери. Є чутка, що втікло 2 офицери з манастирського гарнизону. Маршал Осман-паша, якого призначено командиром війська в манастирському вилаєті, виїхав на місце служби.

Література, наука, умілість і техніка.

= **Нова книжка.** Київська „Просвіта" випустила в світ книжку М. Загірньої: „За рідний край" (оповідання про Орлеанську дівчину). Книжку видано з малюнками.

= „М. П. Старицкій, какъ поетъ"—таку статю в харьківській газеті „Южный Край" (№ 9420) за 26 іюня сього року вмістив професор М. Сумцов. Статя написана з приводу останнього видання „Поезій" небіжчика М. П. Старицького.

Нові книжки, надіслані до редакції.

Редакція прохає ш.ш. авторів і видавців засилати свої видання на рецензію. Останні містяться в газеті незабаром після одержання книжки. Реєстри нових книжок містяться в газеті що-тижня.

— **Загірня М.—„За рідний край".** (*Оповідання про Орлеанську дівчину Жанну д'Арк*). *Видання т—ва „Просвіта" у Київі. Р. 1908 стор.—48 ціна—7 коп. з малюнками.*

— **Літературно-Науковий Вістник.** *Книжка VI. Червень р. 1908. К. стор. 417—607.*

— **Налимовъ.—Первоучители современной педагогіи.** *Вид. т—ва М. О. Вольф. Москва. Р. 1908, стор. 13.*

— **Nasza przyszłość** *Czasopismo Naukowo-literackie, społeczne i polityczne. Czerwiec. 1908. K. Stor. 175—339.*

— **„Рідна хата"**—*ілюстрований збірничок. Зібрав Гр. Коваленко. Полтава, р. 1908. Видання видавництва „Рідна хата". Стор. 32. Ц. 20 коп.*

— **Slovansky przehled.** *Czislo 10. Czervenec. V Praze. 1908. Stor. 433—480.*

Театр і музика.

— **Для бенефісу артистки І. П. Суслової** 27 іюня поставлено було в труппі Саксаганського комедію Л. Яновської „Лісова квітка", в якій бенефіціянтка грала роль Зіньки. Що до виконання цеї ролі то од д-ки Суслової можна було бажати хіба тільки ще трохи живіщого, рухливіщого поводіння на сцені. Бенефіціянтка дала тип лісової дівчини—непопсованої городською культурою—досить яскравий і мала в публіки успіх, що виявився в частих рясних оплесках та всяких підношеніях. Взагалі спектакль був інтересний. Грали майже всі артисти рівно, з повним ансамблем.

На жаль театр був не зовсім повний; пошкодила очевидно дощова погода.

Б.

— В трупі П. К. Саксаганського кожної пятниці бенефіс когось з артистів. У пятницю 4 іюля буде бенефіс артиста д. Позняченка. Виставлено буде драму М. Кропивницького: „Глитай, або ж павук". Роль „Глитая" гратиме бенефіціянт.

— Скільки років Сарі Бернар. Славетня артистка Сара Бернар народилась на світ 22 октября 1844 року. Виходить, що зараз їй 64 роки, але вона й досі не здається старою на сцені.

— Концерт в честь Шевченка в Америці. Т-во „Просвіта" у Вінніпегу (Канада, Північна Америка) в маї місяці сього року впорядило український концерт в честь Т. Шевченка. Вечір одсвятковано якось недбало і він відзначався тільки промовами та декламаціями. Гості не були задоволені, ані зворушені.

ДОПИСИ.

(*Од власних кореспондентів*).

Г. СКВИРА, (на Київщині). Дочекалась таки нарешті і наша Сквира празника: з августа місяця одкривається в нас мужеська прогімназія Ф. А. Дроздовського, з правами казенних гімназій. Є думка спочатку одчинити тільки приготов., перший та другий класи, а там далі що-року прибавляти по одному класові. Кошти на содержування прогімназії дає, головним чином, сквирська городська управа. Але через те, що цих коштів мало, щоб справу поставить, як слід, то „Комитетъ по устройству и завѣдыванію хозяйственной частью сквир. прогимназіи" звернувся листом до нашої повітової інтелігенції з запросинами,—допомогти жертвами, аби поставити справу содержування прогімназії „на должную, мовляли, высоту". Будемо сподіватися, що наші панотці, поміщики і взагалі всі, кому до серця народня освіта, одгукнуться на щирий заклик комітета і піддержать добре діло; тим більше, що справа в цілком певних руках: на чолі комітету стоїть С. В. Толмачов (предсідатель з'їзду мирових суддів), який має великі сімпатії всії нашої людности. Але хоч і буде в Сквирі прогімназія,—проте далеко ще нашому містові до „европейскихъ" городів. Найбільше шкодить процвітанню нашого города те, що до найближчої залізнодорожньої станції (Попельня або Біла Церква) треба „тарганитися" балагулою аж 35 верстов. Пройшла була, правда, чутка, що якийсь підприємець хоче „пустить" трамвай од Сквири до Попельної, пройшла тай замовкла. А тим часом, без якого небуть „під'їздного путі", чи чого иншого наше місто (людности 16—18 тис.) ніяк не може обійтися, і підприємець, що одважився б „пустити" трамвай, з голоду не вмер би.

Велелюдна наша Сквира, але марно було б шукати тут людей національно свідомих. Видимо, не прийшов ще час сквиранам зрозуміти: „хто ми? чиї сини, яких батьків?"

Що правда, бувають иноді у нас і українські вистави, та й тільки. Про „Раду" кажуть так: „чув, що хороша газета, та сам не бачив ще ні разу"... Про другі-ж часописи не варт і питання ставити, бо „темна ще вода во облацех". Та й не до часописів тепер, власне кажучи, бідніщому городському людові! той хліб, що раніше коштував 10—13 коп. тепер продається на базарі по 30—33 коп., масло останнього сорту 33—37 коп. за фунт, і т. д. Не диво, що й мови зараз найбільше про дорожнечу, бо при 25—40 руб. місячної плати не дуже то про що инше, окрім дорожнечі, набалакаешься і газеткою не дуже побавишся,—хоч би й найкращою.

—

С. ЛУЧИНЕЦЬ, могилівського повіту (на Поділлі). В Лучинці пять місяців тому відкрито крамницю потребительського товариства. Місцева інтелігенція так гарно взялася до роботи, що крамниця за перший місяць дала прибутку 500 карб. і стала на певний грунт. Відкрилася крамниця, маючи капиталу 2 тисячі карб., членів зараз є 90. Як що і далі буде так гарно йти справа, як інтелігенція не опустить рук—то товариство буде мати велике значіння для округи. Це тим більш, що поблизько нема великого міста. Могилів та Шаргород—в 30 верстах—значить, до лучинецької крамниці належатиме великий район покупців. Відкриття крамниці було дуже потрібне і вчасне, бо крамарі, користуючись тим, що не було конкуренції, накладали які хотіли ціни і продавали бо-зна що. Просто не докупитися ні до чого. А мусіли купувати, бо не їхати ж за всім аж у Могилів. В Могилівщині є вже кілька потребительських крамниць, а от згуртувати їх для спільної роботи ніяк не вдається. Лучинецьке товариство спробувало було присогласити де-які другі, щоб разом виписувати крам, та голови товариства дуже шанують свою ініціаторську амбіцію і ніяк не згоджуються робити щось по чужій вказівці. А од цього тільки шкода ділові.

—

С. ОЛЕНОВКА, борзенського повіту (на Чернігівщині). Біля Оленовки наш славетний письменник П. Куліш жив упродовж 15-ти років—до самої своєї смерти. Оленовці що-дня могли бачить його працю, слухати його мову, приймать од його науку. Правда, більшість оленовців мали його за непросту людину, безбожну: то були селяне, переважно, темні, суєвірні. Але деякі, ті, що не цурались його, стали щирими учнями Куліша. Тепер Куліша нема. Хутір його, Мотронівка, що стоїть од Оленовки за три верстви, продано, сад вирубано, дім знесено. Остався один упруг землі, обнесений частоколом, густо заповнений старими деревами. Дерева ті захищають своїм листам останки Куліша. Могила уквітчана барвінком. Тихо тепер біля ції могили, самотно і в березовому ліску, насаженому власноми руками письменника. Умер письменник і стало мертво в Мотронівці. Та не так у Оленовці. Його учні ще живуть. Вони працюють во імя Куліша. До таких працьовників належить І. І. Троїцький та ще де-хто. До померших його учеників належить і Плющ, чиє життя так прикро тут згубилося в минулому році.

—

С. АНДРІЇВКА, гадяцького повіту (на Полтавщині). Що денаціоналізація нашого народу разом з тим і деморалізація,—ось тому живий приклад. Андріївський селянин Степан Онищенко і спарубкував в селі, і оженився, —все було гаразд. Вже жонатий пішов Степан на заробітки до німців в Таврію. Вештаючись по-між німцями, Степан прихилився на їх бік, занедбав свою одежу, рідну мову проміняв на німецько-російський жаргон. Далі все пішло шкереберть. З „мужичкою"—жінкою Степан розлучився ще в Таврії. Повернувся в Андріївку і зараз спродав свою садибу й оселю, одягся в панську одежу, а за останні гроші заходився пічити і день і ніч. Степан вже й поле продав, а все пье. „Пойду на переселеніе,—каже він. Што я буду жить межь хахлами!" Біля Степана добре попасся місцевий крамарь Грицько Молошенко, купивши в його землю й оселю за безцінь. До речі буде сказати кілька слів про цього крамаря. Молошенко—зайда. В Андріївці він одчинив „бакалейно-галантерейну" крамницю і дере з селян за всякий крам, скільки здужає. Окрім того, брязкаючи грішми, Молошенко завше нюха, де пахне „Степанами" і набивається з своїми послугами. Таким чином він купив уже не одно селянське господарство.

—

КАТЕРИНОСЛАВЩИНА. В Катеринославщину, Херсонщину та в Таврію цього літа дуже багато набилося заробітчан. Скрізь по вокзалах неможна й розминутися за бідними торбарями. Кожного дня число заробітчан збільшується, а заробітку нема. Через це кожен з них, які взяв з дому грошенята, витратив на їжу, а далі мусів збувати своє збіжжя і за ті гроші харчуватися. Залізнодорожнє начальство згодилось на казенний кошт поодвозити їх додому. Але ж од цього невелика їм поміч. Хто мав їхати на казенний кошт, треба було артіллю (40 душ) зараз заплатити 20 карб. грошей, а заробітчане не мали й 20 коп. на артіль. Через це мусіли самі якось добиватися додому. І от багатьом довелося зазнати великого лиха в цій подорожі. Не мають люде грошей на білет, і от як тільки рушить з місця поїзд, то нікого не питаючись, сідають у вагони. Кондукторі, звичайно, починають правити білети. Грошей на білети в заробітчан нема і от кондуктори скидають їх з вагонів хоч поїзд і біжить з усієї сили. Від таких скиданнів багатьом довелося попрощатися з своїм життям, бо багато їх падало під колеса вагонів, калічилося і навіть вбивалося на смерть. Отак було і під Катеринославом. Двох сердешних зовсім зарізало, а одному одтяло ноги. Він устиг тільки росказати, як це сталося, та й кончився. Так само і під Полтавою одному одрізало ноги, а один як упав так тут навіки і вбився. Таку смерть бідолашні заробітчане приймали з рук кондукторів.

Од редакції.

Нас просять надрукувати, що до полтавської губ. земської управи через А. А. Тулуба з Єлисавета (херсонської губ.) жертви на пам'ятник Т. Шевченкові у Київі надіслали отсі особи (гроші—57 руб. 27 коп. послано до управи 21 червня по квит. № 1453).

А. Тулуб—5 руб., Г. К. Леонтович—1 руб., А. І. Міятович—1 руб., Д. М. Смирнов—1 руб., М. П. Ростовський—1 руб., І. В. Боборика—50 коп., Я. П. Клеоповський—50 коп., В. П. Дубневич—1 руб., Н. Н. Полонський—30 коп., NNN—30 коп., ZZ—40 коп., Петро Біляєв—50 коп., Микола Крисін—50 коп., Н. Д. Смирнов—1 руб., І. А. Шомотульський—1 р., А. А. Якубовський—1 руб., К. І. Міятович—76 коп., В. А. Нікітін—1 руб., NN—1 руб., С. Є. Терлецька—1 руб., А. Н. Козінцев—50 коп., Н.А. Якубовський—5 руб., В. Н. Воліковський—1 руб., В. Ю. Смецький—1 руб., М. Г. Дейнека—1 руб., А. Л. Любельський—1 руб., Н. О. Шорштейн—1 руб., Є. С. Крась—1 руб., В. І. Василів—50 коп., В. П. Демченко—1 руб., Н. Ф. Демченко—50 коп., Н. Н. Рашевський—5 руб., М. Т. Я.—1 руб., Г. Н. Градовський—1 руб., В. К. Ставський—1 руб., М. Т.—65 коп., А. Л.—1 руб., О. О. Лісецький—50 коп., Фавст Нікітін—50 коп., Л. М. Нікітін—1 руб., А. Д. Палеолог—1 руб., В. Г. Воробьев—1 руб., Д. М. Нікітіна—50 коп., Д. І. Шінкевич—5 руб., Галя Палеолог—50 коп., Ніна Нікітіна—50 к., Маруся Нікітіна—25 коп., Юрко Нікітін—25 коп., Вадім Смушко—50 коп., А. В. Смушко—1 руб., Катя Смушко—25 коп., Н. В. Бісорнов—1 руб. 10 коп., Р. М. Войтенко—50 коп. разом—57 руб. 27 коп.

До нашої контори надіслано такі жертви на пам'ятник Т. Шевченкові:

Од Невідомого—1 руб.; через І. Дещинського з Борзі (забайкальськ. обл.) од ремесників депо—5 руб. 50 коп.; через П. Северина з Сум—П. Северин—50 коп., вчит. Н. Корляков—1 руб., А. Остапов—3 руб., разом—4 руб. 50 к., А. Цимбаленко—1 руб.; через Т. Корсуновського з Шаргорода: Т. К.—1 руб. 50 коп., Ф. Д.—1 руб., Я. Ш.—35 коп., разом—2 руб. 85 коп.; через І. Войнаревського: А. Яроцький—1 руб. 50 коп., І. Войнаревський—1 руб., разом—2 руб. 50 коп.; через Пархоменка з Унш—1 руб.; через М. Краснокутського з Колпашевського, томської губ., від засланців-українців наримського краю—2 руб. 50 коп., а всього разом—20 руб. 85 коп., а з тими, що раніш надіслано з 1 янв. с. р.—1849 руб. 3 коп.

Всього на пам'ятник Т. Шевченкові через ред. газети „Рада" надіслано—2663 руб. 72 коп.

УВАГА. Редакція просить тих особ, які хотять, щоб списки жертводавців були надруковані в нашій газеті, присилати ці списки цілком готовими до друку, себ-то: призвіща повинні бути написані чітко, на одному боці аркуша паперу і загальна сума жертв по списку обовязково мусить сходитись з сумою, що висилається по переводу.

Спростовання.

Д-ій Піснячевський просить нас зазначити, що в його статі, надрукованій в ч. 144 „Ради", трапилась помилка. З промови, приписаної в статі д. Трильовському- в дійсності тільки перших два з половиною рядки відносяться до Трильовського, а решта належить проф. Погодіну.

ВСЯЧИНА.

За ноги. З приводу дуелі Пергамента і Маркова „Русское Слово" нагадало часи минулого російського законодавства про дуель. В военному статуті 1716 року (гол. 17, артик 139) єсть така статя: „як визиватель, так і той, хто вийде, має буть *повішений*, хоч би хто з них був покалічений або *вбитий*. І коли трапиться, що обидва або один з них в такому поєдинкові зостанеться (буде вбитим), то їх і по смерті *за ноги повісить*".

Листування редакції.

С. Покровське. Д. Лин-ку. Ваш допис буде надруковано. Присилайте й далі такі дописи.

С. Бутенко. Колеснику. Допис Ваш був надрукований в № 136 „Ради" (14 іюня).

Прилуки. М. Кот-у. Допис не пішов. Шліть далі.

С. Мировка. М. Хуторянину. Ваш останній допис не піде: нікому не цікавий. Подавайте факти.

Календарні відомости.

Неділя 29 іюня. Св. ап. Петра і Павла. Сх. сон. 4 год. 1 хв., зах. сон. 8 год. 9 хв.
Понеділок, 30 іюня. Собор дванадцяти апостолів.
Сх. сон. 4 год. 2 хв., зах сон. 8 г. 8 хв.
Повний місяць настає в 11 год. 50 хв. н.

ПАРАХОДИ.

	Відходять кожн. дня.
1) **Київ—Катеринослав.**	
З Київа	9 г. р, і 5 г. по півдні.
„ Катеринослава	8 г. р. і 5 г. по півдні.
2) **Київ—Гоміль.**	
З Київа	9 г. р. і 2 г. дня.
„ Гоміля	8 г. р. і 1½ г. дня.
3) **Київ—Чернігів.**	
З Київа	5 г, по півдні.
„ Чернігова	6 г. вечора.
4) **Київ—Пінск.**	
З Київа	10 г ранку.
„ Пінска	9 г. ранку.
5) **Київ—Чорнобіль.**	
З Київа	10 г. р, і 6 г. вечора.
„ Чорнобіля	8 г. веч. і 8 г. ранку.
6) **Київ—Могильов.** З Київа по понеділкам, серед., п'ятницям і суботам в 2 год. дня. „ Могильова по неділям, вівторкам, четв. і п'ятницям в 6 год. ранку.	
7) **Могильов—Оршанськ**)	кожного дня.
8) **Гоміль—Вітка**)	

Увага: 1) Окрім почтово-пасажирських пароходів по всіх лініях будуть ходить товаро-пасажирські і грузові пароходи.

Редактор **М. Павловський.**
Видавець **Є. Чикаленко.**

Оповістки.

В.-Володим., 33.
УКРАЇНСКА ТОРГІВЛЯ
„ЗАТИШОК".
Вел.-Володимирська, 33.
Має щодня свіже смашне морожене кількох сортів і всякий квас та минеральні води провізора Генчке.
Прошу шановних українців не минати. 10—230—7
В.-Володим., 33.

ПРОДАЄТЬСЯ ПО КНИГАРНЯХ:
Нехай живе життя!
п'єса на 4 дії
ЛЕОНИДА ПАХАРЕВСЬКОГО.
ц. 25 к.
Склад видання в „Українській Книгар.", Київ, Безаківська, 8. 0-62-17

20 книжок за 2 карб.
Як довго запас вистачить, продаю **20 ріжнородних і дуже цікавих книжок**, між якими знаходяться по ціні 1 і 2 карб., **за 2 карб.**
Користуйтесь з сієї нагоди!
Висилається лише за попереднім надісланням грошей. На пересилку треба долучати 50 к. Адреса: Австрія. Oesterreich. Чернівці, ул. Панська 13 (Буковина). Микола Гробчук.
5—237—3

Вийшов з друку І-й томі 2-й
„Словаря української мови",
зібраний редакцією журнала „Кіевская Старина" і упорядкований, з додатком власного матеріялу, **Борисом Грінченком.**
Передплата на увесь Словарь приймається тілько в протязі 1908 року за ціну 7 руб. Коли вийдуть усі чотирі томи, ціну буде побільшено. Кожний том окремо не продається.
Передплату засилати на адресу: Редакція журнала „Україна",—Київ, М.-Благовіщенська, № 59, кв. 10. 3—251—4

ПРОДАЕТСЯ ВО ВСѢХЪ КНИЖНЫХЪ МАГАЗИНАХЪ
М. П. Драгомановъ. Политическія сочиненія.
Подъ редакціей проф. И. М. ГРЕВСА и Б. А. КИСТЯКОВСКАГО.
Т. I. Стр. LXXXII+486+VIII. Цѣна 2 р. 50 к.
Центръ и Окраины.
СОДЕРЖАНІЕ: Отъ редакторовъ И. Гревса и Б. Кистяковскаго; М. П. Драгомановъ. Его политическіе взгляди, литературная дѣятельность и жизнь. Б. КИСТЯКОВСКАГО. ПРЕДИСЛОВІЕ КЪ ПЕРВОМУ ТОМУ. Б. КИСТЯКОВСКАГО. ВОСТОЧНАЯ ПОЛИТИКА ГЕРМАНІИ И ОБРУСѢНІЕ. ЕВРЕИ И ПОЛЯКИ ВЪ ЮГО-ЗАПАДНОМЪ КРАѢ. РУССКІЕ ВЪ ГАЛИЦІИ. ЛИТЕРАТУРНОЕ ДВИЖЕНІЕ ВЪ ГАЛИЦІИ. ЛИТЕРАТУРНО-ОБЩЕСТВЕННЫЯ ПАРТІИ ВЪ ГАЛИЦІИ. НОВЫЯ ДВИЖЕНІЯ СРЕДИ РУССКИХЪ ГАЛИЧАНЪ. ВСЕОБЩЕЕ ГОЛОСОВАНІЕ И РУСИНЫ ВЪ АВСТРІИ. 10—247—10

Цілковите вигоювання ПРАНЦІВ і їх наслідків
по способу Д. Аврахова
на всіх періодах і у всіх формах і їх наслідків: паралічу, табеск, болі в костях, прищення, язв і т. и., а также золотухи і **екземи**. Гоїння без живого срібла і йоду нешкодливим рослинним **бальзамом**. **Цілковите вигоювання через 3—4 тижні.**
Брошура висилається за 3 марки по 7 коп. Багато нотаріально-засвідч. подяк і свід. лікарів. В автора можна мати безплатно. СПБ., Колокольна вул., 11, вл. дім.
Індійський бальзам продається тільки в **Д. Аврахова.**
0—255—3

Видавництво „ЧАС".
Вийшли з друку і продаються по всіх кращих книгарнях України такі книжки:

ПЕРША СЕРІЯ:
1. **М. Левицький.** Злочинниця (з портрет. автора) . . . ц. 3 к.
2. **Г. де-Мопасан.** Батько Мілон (з портрет. автора) . . . ц. 3 к.
3. **М. Телешов.** Скрута (з портрет. автора) . . . ц. 3 к.
4. **Б. Прус.** Живий телеграф . . . ц. 1 к.
5. **К. Міксат.** Син чи пасинок? . . . ц. 2 к.
6. **А. Фогацаро.** Срібний хрестик (з малюнком) . . . ц. 2 к.
7. **Р. Кіплінг.** Бунтарь Моті-Гюй (з малюнком) . . . ц. 3 к.
8. **Г. Бетге.** Марійка . . . ц. 1 к.
9. **А. Гарборг.** Помста . . . ц. 3 к.
10. **Рідні струни.** (Збірочка віршів) (з портретом Т. Шевченка) . . . ц. 4 к.

ДРУГА СЕРІЯ:
11. **Петро Ротарь.** Не в руку (з портр. автора) . . . ц. 3 к.
12. **Октав Мірбо.** Бродяга (з малюнком) . . . ц. 2 к.
13. **Антін Чехов.** Лихо (з малюнком) . . . ц. 2½ к.
14. **Марія Родзевичова.** Мотлох (з малюнк.) . . . ц. 5 к.
15. **Йонас Лі.** Дві матері. . . . ц. 1 к.
16. **Джіованї Чіамполі.** Сільська вчителька (з малюнк.) . . . ц. 4 к.
17. **Абрам Рейзін.** У найми. . . . ц. 2½ к.
18. **Виборний Макогоненко.** В суді. . . . ц. 3 к.
19. **Іван Вазов.** Павло. . . . ц. 1 к.
20. **„На одпочинок"** (збірочка веселих поезій) . . . ц. 4 к.

Вся 2 серія коштує 28 коп.; хто купує одночасно 1 й 2 (всі 20 назв), платить 50 коп. Хто замовляє **на 1 карб. на складі (Київ, Прорізна, 20. Укр. книгарня „Літературно-Наукового Вістника")**, той за пересилку не платить, а хто замовляє **на 3 карб.**, той одбірає дурно комплект чи першої, чи другої серії по бажанню.

П'ять відсотків з прибутку од продажу виданнів „Часу" буде призначено на пам'ятник **Т. Г. Шевченкові у Київі.** 10—223—13

Друкарня 1-ої Київської Артілі Друкарської Справи. Трьохсвятительська 5. Телеф. 1069.